

Mga Nakapaloob na Ideolohiyang Politikang sa Klaster ng Panahon ng Pananakop ng mga Amerikano sa Eksibit na *Sining Saysay* ng Gateway Gallery

Embedded Political Ideologies in the Cluster of the American Colonial Period in the *Sining Saysay* Exhibit of Gateway Gallery

Rose P. Capulla
Visayas State University

Feorillo Petronilo A. Demeterio III
De La Salle University

ABSTRAK

Sinusuri ng papel na ito ang mga ideolohiyang politikal na nakapaloob sa anim na obra sa ilalim ng cluster ng Panahon ng mga Amerikano sa permanenteng eksibit na *Sining Saysay* ng Gateway Gallery. Gamit ang semiotika ni Roland Barthes at ang ideolohikal na ispektrum nina Slomp at Demeterio bilang mga hermenyutikal na lente, sinuri ang bawat obra upang matukoy ang kanilang mga politikal na ideolohikal na paninindigan, gayundin ang kabuuang padron ng ideolohiya ng klaster. Ipinapakita ng pagsusuri na ang mga obrang *Reasserting Independence*, *American Betrayal of an Ally*, at *Filipinos Experiencing Invasion* ay nagpapahayag ng ideolohiyang liberal libertaryan, samantalang ang *Philippines Under the Stars and Stripes* at *Quezon-Osmeña Administration* ay konserbatibong libertaryan, at ang *Occupied Philippines* ay nasa pagitan ng konserbatibong libertaryan at awtoritaryan. Sa isang sinkronikong pananaw,

ang kabuuang ideolohiya ng klaster ay maituturing na katamtaman; sa isang dayakronikong pananaw, makikita ang unti-unting paglipat mula sa liberal libertaryan tungo sa konserbatibong awtoritaryan. Inilalahad ng papel ang sining bilang tagapagdala ng ideolohiya sa espasyo ng museo at binibigyang-diin ang pangangailangang magsagawa ng kritikal na pagninilay sa historikal at kontemporaryong ugnayan ng Pilipinas at Estados Unidos.

Mga Susing Salita: *Sining Saysay*, ideolohiyang politikal, pananakop ng mga Amerikano, kalupitan ng digmaan, *Leyte landing*

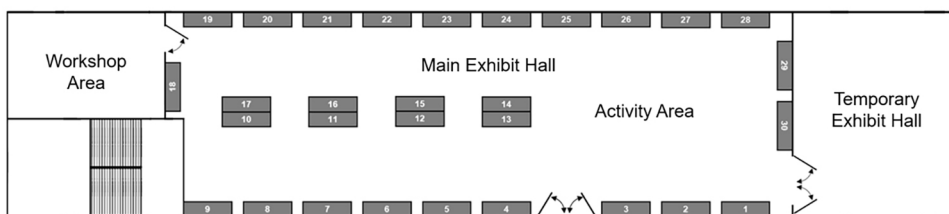
ABSTRACT

This paper examines the political ideologies embedded in the six paintings under the American Period cluster in the permanent exhibit of *Sining Saysay* in Gateway Gallery. Using Roland Barthes's semiotics and Slomp and Demeterio's ideological spectrum as hermeneutical lenses, each painting is examined to identify its political ideological stances, as well as the overall ideological pattern of the cluster. The analysis concludes that the paintings *Reasserting Independence*, *American Betrayal of an Ally*, and *Filipinos Experiencing Invasion* express a liberal libertarian ideology, *Philippines Under the Stars and Stripes* and *Quezon-Osmeña Administration* are conservative libertarian, and *Occupied Philippines* is somewhere between conservative libertarian and authoritarian. While from a synchronic perspective, the overall ideology of the cluster appears moderate, from a diachronic perspective, a gradual shift from liberal libertarian to conservative authoritarian is seen. The paper presents art as a carrier of ideology in the museum space and emphasizes the need to critically reflect on the historical and contemporary relations between the Philippines and the United States.

Keywords: *Sining Saysay*, political ideology, American colonization, atrocities of war, *Leyte landing*

Introduksiyon

Ang Gateway Gallery ay isang museong pansining na matatagpuan sa ikalimang palapag ng Gateway Mall, sa loob ng Araneta Complex, sa distrito ng Cubao, Lungsod ng Quezon. Pinasinayaan ito noong 2014. Kabilang ang museong ito sa mga atraksiyon ng Gateway Mall, at pati na ng Araneta Complex. Pagmamay-ari ang museo, ang mall, at ang buong kompleks ng Araneta Group of Companies. Nilalayon ng museo na magsilbing kaluluwa ng Araneta Center, “kung saan matatagpuan at mapagninilayan ng mga bisita ang Pilipinong pagkakakilanlan at esensya sa pamamagitan ng mga exhibit at event” (“About Us”). Nagtatampok ang Gateway Gallery ng mga mga guided tour, storytelling session, kultural na pagtatanghal, pagpapalabas ng pelikula, art workshop, panayam, reading session, at palaro (“About Us”). Ipinapakita ng Figura 1 ang floorplan ng Gateway Gallery.

Fig. 1: Floorplan ng Gateway Gallery

Nasa mahigit kumulang animampung metrong haba at sampung metrong lapad ang kabuuang laki ng Gateway Gallery. Binubuo ito ng pangunahing bulwagan ng eksibit, mga lugar para sa worksyap at iba pang mga aktibidad, at pansamantalang bulwagan ng eksibit.

Pangunahin at permanenteng eksibit ang *Sining Saysay: Philippine History in Art* ng Gateway Gallery. Ito ang “flagship exhibit” ng nasabing museo (“Permanent Exhibits”). Binubuo ito ng tatlung panel at bawat isa nito ay may sukat na anim na talampakang taas at labindalawang talampakang haba. Isinalaysay nito ang kasaysayan ng bansa mula prehistoriko hanggang sa kasalukuyan. “Isa itong biswal at dramatikong paglalakbay ng bata pang republika habang hinahanap at sinusuong nito ang landas tungo sa isang progresibo at pantay-pantay na

lipunan” (“Permanent Exhibits”). Nabuo ito dahil sa kolaborasyon ng Unibersidad ng Pilipinas Diliman, ng University of the Philippines Alumni Association, at ng Araneta Center, Incorporated. Ipinapakita ng Talahanayan 1 ang pangalan ng mga pintor at pamagat ng mga obrang bumubuo ng Sining Saysay.

Talahanayan 1: Pangalan ng mga Pintor at Pamagat ng mga Obrang Bumubuo sa *Sining Saysay*

Mga Pintor	Mga Obra	Lokasyon sa Figura 1	Periodisasyon/Pagklaster
Luis Enano Yee, Jr. (Ipinanganak: 1942)	Pre-Historic Philippines I	1	Panahong Pre-Historikal (Mga Sekwensiyal na Obra)
Benjamin Isla Cabangis (Ipinanganak: 1957)	<i>Prehistoric Philippines II</i>	2	
Simkin Sarabosing de Pio (Ipinanganak: 1976)	<i>Peopling the Philippines I</i>	3	
Gig Completo de Pio (Ipinanganak: 1951)	<i>Peopling the Philippines II</i>	4	
Randy Solon (Ipinanganak: 1971)	<i>Pre-Hispanic Philippines</i>	5	
Armand Bacaltos (Ipinanganak: 1949)	The West Discovers the Philippines I	7	Panahon ng Pananakop ng mga Espanyol (Mga Sekwensiyal na Obra)
Amado Hidalgo (Ipinanganak: 1945)	<i>The West Discovers the Philippines II</i>	8	
Vincent Paolo Sarabosing de Pio (Ipinanganak: 1979)	<i>Filipino Responses to Spanish Colonization</i>	11	
Romeo Castillo Mananquil (Ipinanganak: 1942)	<i>Breaking Colonial Ties I</i>	12	
Aileen Lanuza-de Pio (Ipinanganak: 1987)	<i>Breaking Colonial Ties II</i>	13	
Adonai Artificio (Ipinanganak: 1981)	Re-asserting Independence	15	Panahon ng Pananakop ng mga Amerikano (Mga Sekwensiyal na Obra)
Norman Damasco Dreo (Ipinanganak: 1970)	<i>American Betrayal of an Ally</i>	16	
Janno Gonzales (Ipinanganak: 1988), Jasmin Gonzales (Ipinanganak: 1994), Marianne Rios (Ipinanganak: 1972), at Aman Santos (Ipinanganak: 1973)	<i>Filipinos Experiencing Invasion</i>	17	
Cris Cruz (Ipinanganak: 1935)	<i>The Philippines under the Stars and Stripes</i>	18	
Romeo San Antonio Carlos (Ipinanganak: 1945) at Norman Damasco Dreo (Ipinanganak: 1970)	<i>Quezon-Osmeña Administration</i>	19	
Julius Samson (Ipinanganak: 1977)	Occupied Philippines	20	

Mga Nakapaloob na Ideolohiyang Politikal

Mga Pintor	Mga Obra	Lokasyon sa Pigura 1	Periodisasyon/ Pagklaster
Norlito Meimban (Ipinanganak: 1966)	<i>Building from the Ashes</i>	21	Panahon Matapos ang Digmaan (Mga Sekwensiyal na Obra)
Romy Carlos (Ipinanganak: 1945) at Michael Velasco (Ipinanganak: 1980)	<i>Quirino Presidency</i>	23	
Ben Infante, Sr. (Ipinanganak: 1937)	<i>Post-War Philippines</i>	24	
Pablo Baen Santos (Ipinanganak:1943)	<i>Martial Law in the Philippines</i>	25	Panahon ng Batas Militar hanggang sa Kasalukuyan (Mga Sekwensiyal na Obra)
Angel Cruz Cacnio (1931-2021)	Filipinos Unite to End Martial Law	26	
Michael Velasco (Ipinanganak: 1980)	<i>Ramos-Estrada Administration</i>	27	
Grandier Gil Bella (Ipinanganak: 1972)	<i>Restoration of Democracy Continues</i>	28	
Abdulmari Asia Imao (1936-2014) at	<i>Muslims in the Philippines</i>	6	
Jonahmar Aguilar Salvosa (Ipinanganak: 1953)	<i>Galleon Trade</i>	9	Mga Obrang mas Kultural ang Tema at Hindi Basta-bastang Maikakahon sa Nabanggit nang Periodisasyon (Mga Tematikong Obra)
Janice Liuson-Young (Ipinanganak: 1965)	<i>Chinese in the Philippines</i>	10	
Grace Javier Alfonso (Ipinanganak: 1952)	<i>Woman Empowerment in the Philippines</i>	14	
Leonilo Ortega Doloricon (Ipinanganak: 1957)	<i>History of Labor in the Philippines</i>	22	
Denes Villacruz Dasco (Ipinanganak: 1973)	<i>Philippine Icons and Symbols</i>	29	
Romeo San Antonio Carlos (Ipinanganak: 1945)	<i>Philippine Festivals</i>	30	
Pinaghanguan: Capulla at Demeterio 72-106			

Makikita din sa Talahanayan 1 ang mga numerong tumutukoy sa tiyak na lokasyon ng bawat obra sa Pigura 1. Makikita din sa nasabing talahanayan ang pagkaka-klaster ng dalawampu't tatlong obra sa limang panahon: 1) Panahong Pre-historikal; 2) Panahon ng Pananakop ng mga Espanyol; 3) Panahon ng Pananakop ng mga Amerikano; 4) Panahon Matapos ang Digmaan; at 5) Panahon ng Batas Militar hanggang sa Kasalukuyan (Capulla at Demeterio 76). Ang dalawampu't tatlong obra na ito ay tinatawag na sekwensiyal na mga obra, habang ang nalalabing pitong obra na wala sa alinmang temporal na klaster ay tinatawag na tematikong mga obra, at nakakalat ang mga lokasyon nito sa pagitan ng mga sekwensiyal na obra (Defeo 13).

Sa 2023 na artikulong “Mga Ideolohiyang Politikal na Nakapaloob sa mga Obra ng *Sining Saysay* na Kabilang sa Panahon ng Batas Militar Hanggang sa Kasalukuyan” ng mga may-akda ng papel na ito, sinuri na ang panlimang sekwensiyal na klaster ng Sining Saysay (Capulla & Demeterio). Sa kasalukuyang papel na ito, susuriin naman ang pangatlong sekwensiyal na klaster: ang mga obra na napabilang sa Panahon ng Pananakop ng mga Amerikano. Hangad ng mga may-akda na makagawa pa ng ilang papel na susuri sa tatlo pang nalalabing sekwensiyal na klaster, pati na sa nag-iisang tematikong klaster.

Ayon sa Talahanayan 1, may anim na obra ang napabilang sa sekwensiyal na klaster ng Panahon ng Pananakop ng mga Amerikano: 1) *Re-asserting Independence* ni Adonai Artificio (numero 15 sa Figura 1); 2) *American Betrayal of an Ally* ni Norman Damasco Dreo (numero 16 sa Figura 1); 3) *Filipinos Experiencing Invasion* nina Janno Gonzales, Jasmin Gonzales, Marianne Rios, at Aman Santos (numero 17 sa Figura 1); 4) *The Philippines under the Stars and Stripes* ni Cris Cruz (numero 18 sa Figura 1); 5) *Quezon-Osmeña Administration* nina Romeo San Antonio Carlos at Norman Damasco Dreo (numero 19 sa Figura 1); at 6) *Occupied Philippines* ni Julius Samson (numero 20 sa Figura 1). Ang mga Imahen 1, 2, 3, 4, 5, at 6 ay nagpapakita sa anim na obrang ito.

Imahen 1: *Re-Asserting Independence* ni Adonai Artificio (Cruz)

Imahen 2: *American Betrayal of an Ally* ni Norman Damasco Dreó (Cruz)

Imahen 3: *Filipinos Experiencing Invasion* nina Janno Gonzales, Jasmin Gonzales, Marianne Rios, at Aman Santos (Cruz)

Imahen 4: *Philippines Under the Stars and Stripes* ni Cris Cruz (Olivares)

Imahen 5: *Quezon-Osmeña Administration* nina Romeo San Antonio Carlos at Norman Damasco Dreó (Olivares)

Imahen 6: *Occupied Philippines* ni Julius Samson (Olivares)

Batay sa kasaysayan, ang Panahon ng Pananakop ng mga Amerikano ay nagsimula noong 1898, matapos talunin ng Estados Unidos ng Amerika ang Espanya sa Digmaang Espanyol-Amerikano. Sa pamamagitan ng Kasunduan sa Paris, isinuko ng Espanya ang Pilipinas sa Amerika kapalit ng halagang dalawampung milyong dolyar. Bagaman ipinangako ng mga Amerikano ang demokrasya at edukasyon, sinupil nila ang kalayaan ng mga Pilipino. Nagkaroon ng digmaan sa pagitan ng mga Pilipino at Amerikano mula 1899 hanggang 1902, at tinatawag itong Digmaang Pilipino-Amerikano. Sa ilalim ng pamahalaang kolonyal, ipinakilala ng Amerika ang sistemang pampublikong edukasyon, wikang Ingles, at mga bagong impraestruktura. Gayunman, sinikap din nilang baguhin ang kultura at pamumuhay ng mga Pilipino upang maging maka-Kanluran. Binigyan ng ilang kalayaan ang mga Pilipino sa pamamagitan ng mga halalan, ngunit nanatiling kontrolado ng Amerika ang pamahalaan. Sa kabila ng pag-unlad, nanatili ang layunin ng mga Amerikano na panatilihin ang kanilang kapangyarihan. Nagtapos lamang ang kolonisasyon nang kilalanin ang kalayaan ng Pilipinas noong Hulyo 4, 1946.

Ang anim na sekwensiyal na obra ay nag-uumpisa sa Digmaang Pilipino-Amerikano (1899) sa pamamagitan ng obrang *Re-asserting Independence* (Imahen 1) at nagtapos sa pagbabalik ni General Douglas MacArthur (1944) sa pamamagitan ng obrang *Occupied Philippines* (Imahen 6).

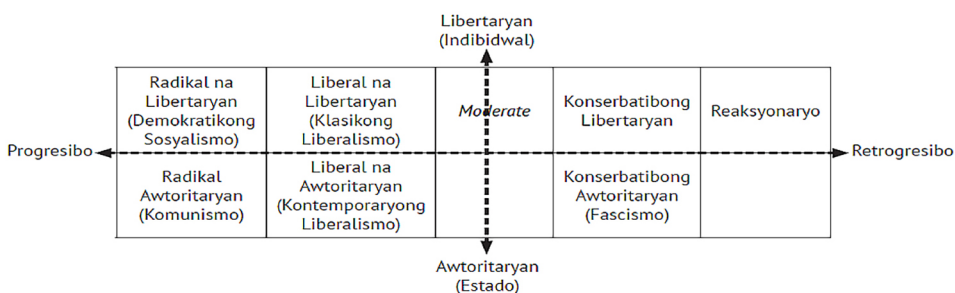
Nilalayon ng papel na ito na unghatin ang, o ang mga, ideolohiyang politikal na nakapaloob sa anim na obrang naiklaster sa Panahon ng Pananakop ng mga Amerikano. Susuriin din kung magkakaipareho o magkakaiba-iba ba ang ideolohiyang politikal ng nasabing anim na obra, at kung magkakaiba-iba man, may makikita bang padron sa gitna ng kanilang pagkakaiba-iba.

Ginamit sa papel na ito ang dalawang teorya sa pagsusuri, ang una ay ang semiolohiya ni Roland Barthes, at ang pangalawa ay ang modipikadong ideolohikal na ispektrum nina Hans Slomp at Feorillo Demeterio upang tuklasin at uriin ang mga ideolohiyang nakapaloob sa mga historikal at kultural na simbolo o icon sa mga likhang sining.

Ang semiolohiya ni Barthes ay isang pamamaraang naglalayong ilantad ang ikalawang antas ng kahulugan ng mga simbolo—mga kahulugang hindi lantarang nakikita ngunit malalim na nakaugat sa kasaysayan, kultura, at politika. Nakabatay ito sa teorya ni Ferdinand de Saussure kung saan ang isang *sign* ay binubuo ng *signifier* (anyo o imaheng nakikita o naririnig) at *signified* (konsepto o ideang kinakatawan nito). Sa pagpapalawig ni Barthes, maaaring magamit ang isang *sign* bilang bagong *signifier* upang lumikha ng mas malalim na antas ng kahulugan na tinatawag na mitolohiya— isang proseso kung saan ang isang bagay ay nagiging tagapagdala ng ideolohiya.

Sa konteksto ng pananaliksik na ito, tinatawag na icon ang mga ganitong klaseng *sign*—mga biswal na simbolo na, sa kabila ng kanilang harapang kahulugan, ay may taglay na masalimuot na ideolohikal na nilalaman. Sa pamamagitan ng semiolohiya, sinusuri ng papel kung paano ang mga icon sa mga likhang sining ng *Sining Saysay* ay naging behikulo ng partikular na mga pananaw politikal o panlipunan.

Bilang karugtong ng semiolohikal na pagsusuri, ginamit ng papel ang modipikadong ideolohikal na ispektrum nina Slomp at Demeterio upang sistematikong uriin ang mga ideolohiyang nakalantad mula sa mga icon. Ang ispektrum ay inilahad sa pamamagitan ng dalawang aksis: ang x-aksis na nagpapakita ng oryentasyong progresibo (hangaring pagbabago) hanggang retrogresibo (paghahangad sa pagbabalik ng nakaraan), at ang y-aksis na naglalarawan ng pagiging awtoritaryan (pagpapahalaga sa estado) hanggang libertaryan (pagpapahalaga sa indibidwal) (tingnan ang Figura 2). Mula sa pagkakabuo ng ispektrum, naipakita ang walong posisyong ideolohikal: radikal na libertaryan, radikal na awtoritaryan, liberal na libertaryan, liberal na awtoritaryan, moderato, konserbatibong libertaryan, konserbatibong awtoritaryan, at reaksiyonaryo (tingnan ang Figura 2).

Fig. 2: Ang Ideolohikong Ispektrum na may Dalawang Dimensiyon na Unang Binuo ni Slomp at Minodipika ni Demeterio

Talahanayan 2: Paliwanag sa Figura 2

Ideolohiya	Paliwanag	Halimbawa
Radikal na libertaryan	Paninindigang pumapabor sa madalian at malalimang progresibong pagbabago habang nagpapahalaga sa kalayaan at sa indibidwal	Sosyalismong demokratiko na nakabatay sa Marxistang prinsipyong “matapos ang rebolusyon ng proletarya, dapat pamunuan ng demokrasya ng masa ang lipunan”

Ideolohiya	Paliwanag	Halimbawa
Radikal na awtoritaryan	Pumapabor din sa mabilis at malalimang pagbabago ngunit nagpapahalaga sa panlipunang kontrol at sa estado	Komunismong nakabatay sa Leninistang paniniwalang “matapos ang rebolusyon, dapat pamunuan ng isang diktadurang awtoritaryo ang lipunan”
Liberal na libertaryan	Pumapabor sa kalkuladong pagbabago habang pinahahalagahan ang kalayaan at indibidwal	Klasikong liberalismong “naniniwalang ang estado ang umaapi sa mga tao kaya dapat limitahan ang kapangyarihan nito”
Liberal na awtoritaryan	Sumusuporta rin sa kalkuladong pagbabago ngunit pinahahalagahan ang panlipunang kontrol at estado,”	Kontemporaryong liberalismong “naniniwalang kailangan ng estado sa pagsasaayos ng mga gawain at inisyatiba ng mga indibidwal”
Moderato	Mabusising kumikilatis sa pangangailangan ng pagbabago at benepisyong kasalukuyang kaayusan	Dahil sa hangaring masusing suriin ang dalawang panig, itinuturing ni Demeterio na walang kabuluhan ang distinksiyon sa pagitan ng moderatong liberal at awtoritaryan
Konserbatibong libertaryan	Sumasang-ayon sa kasalukuyang kaayusan habang pinahahalagahan ang kalayaan at indibidwal	Makakanang liberalismo sa Hilagang Amerika at Europa
Konserbatibong awtoritaryan	Sumasang-ayon sa kasalukuyang kaayusan ngunit pinahahalagahan ang panlipunang kontrol at estado at pinakamalalang halimbawa nito ang pasismo	Pasismo
Reaksiyonaryo	Pumapabor sa paurong na pagbabago	Dahil sa layuning ibalik ang lumang kaayusan, hindi na rin nakikitang makabuluhan ang pagkakaiba ng reaksiyonaryong libertaryan at awtoritaryan
Pinaghanguan: Demeterio 20-22		

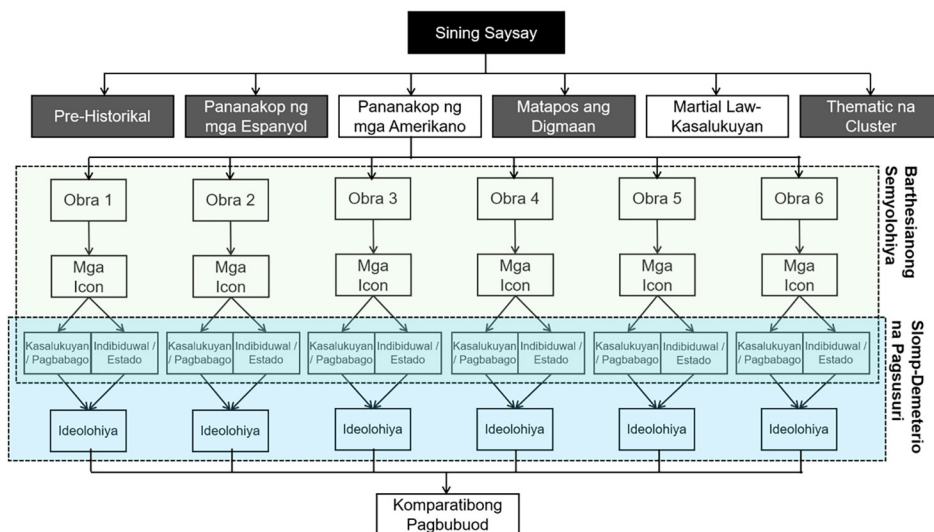

Fig. 3: Konseptuwal na Balangkas ng Pananaliksik

Ipinapakita ng Figura 3 ang konseptuwal na balangkas ng papel na ito.

Makikita sa pigurang ito kung paano hinango ang mga icon mula sa anim na obra, at kung paano sinusuri ang kani-kanilang mga diskurso tungkol sa kasalukuyan/pagbabago ng lipunan at tungkol sa pagpapahalaga sa indibidwal/estado, gamit ang semiolohiya ni Barthes. Makikita din sa pigurang ito kung paano muling susuriin ang mga diskurso tungkol sa kasalukuyan/pagbabago at indibidwal/estado, gamit ang modipikadong ispektrum nina Slomp at Demeterio, para matukoy ang tiyak na ideolohikal na paninindigan ng bawat obra.

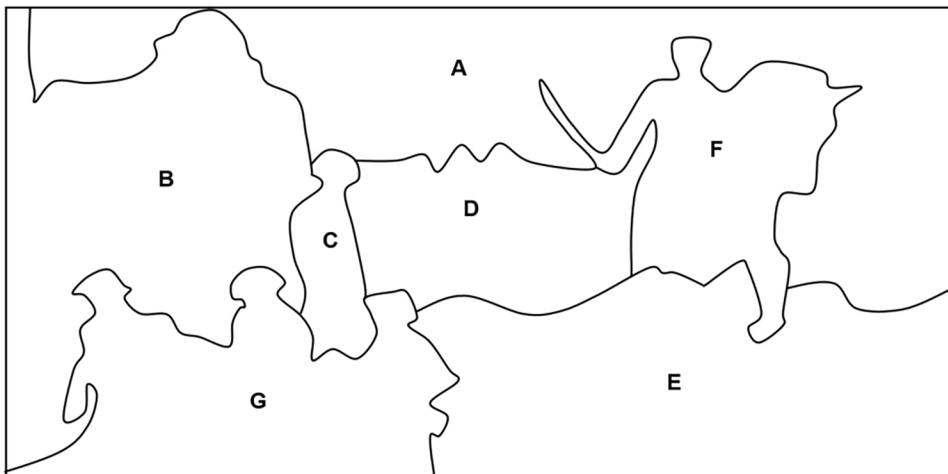
Batay pa rin sa Figura 3, may anim na substantibong seksiyon ng pag-aaral na ito na susuri sa ideolohiyang politikal ng bawat isa sa anim na obrang saklaw ng klaster ng Panahon ng Pananakop ng mga Amerikano.

Sa pagsusuri ng mga piling obra sa *Sining Saysay*, tinutukoy ng pananaliksik na ito ang sining bilang tagapagdala ng politikal na ideolohiya sa pampublikong espasyo ng kasaysayan at kultura. Sa larangan ng museolohiya, nakatutulong ang pagbubunyag ng mga ideolohikal na mensahe upang mapalalim ang *curatorial*

practice at interpretasyon ng mga bisita. Samantala, ipinapakita ng larangan ng estetika ang kapangyarihan ng sining na hindi lamang maglarawan kundi maghubog ng diskurso sa kolonyalismo, nasyonalismo, at kolektibong alaala. Nagbibigay ito ng mahalagang ambag sa Araling Pilipino sa pag-unawa sa pananakop ng mga Amerikano sa pamamagitan ng Barthesyanong semiolohiya at ideolohikal na ispektrum nina Slomp at Demeterio. Kaugnay nito, ang kasalukuyang alyansa ng Pilipinas at Estados Unidos ay nagpapatingkad sa pangangailangang kritikal na suriin ang mga salaysay ng nakaraan—tulad ng Digmaang Pilipino-Amerikano, pamana ng mga Amerikano, at mga personalidad gaya nina dating presidente Manuel Quezon at Sergio Osmeña. Sa likod ng *Sining Saysay* ay makikita ang kolaborasyon ng akademya, civil society, negosyo, at sining, na may kani-kaniyang ideolohiyang politikal. Sa kontekstong ito, layunin ng pananaliksik na linangin ang mas kritikal na pag-unawa sa sining bilang salamin ng politika at pambansang pagkakakilanlan sa harap ng kasaysayan at kontemporaryong hamon.

Ang Obrang *Re-Asserting Independence* ni Adonai Artificio

Una nang ipinakita sa Imahen 1 ang obrang *Re-Asserting Independence* ni Artificio. Minapa ng Figura 4 ang mga icon na nilalaman ng obrang ito.

Fig. 4: Pagmamapa sa mga Icon na Nilalaman ng Obrang *Re-Asserting Independence*

Mahalagang banggitin na nakalatag sa halos kabuuang espasyo ng canvas ang bandila ng Pilipinas, na unang isinapubliko noong Mayo 1898, at nagsisilbing background sa limang parte ng obra. Nagpapahiwatig nito na ang limang parte ng obra ay kuwento ng batang republika. Ang parteng A sa Pigura 4 ay naglalarawan sa Labanan ng Maynila ng Digmaang Espanyol-Amerikano na naganap noong Mayo 1898 at nagbukas sa kolonisasyong Amerikano. Ang parteng B sa parehong pigura ay naglalarawan sa Kongreso ng Malolos na nag-umpisa noong Setyembre 1898 at nagproklama ng Konstitusyon ng Republika ng Pilipinas noong Enero 1899. Isinusulong ng konstitusyong ito ang isang presidensiyal at demokratikong pamahalaan, na may ehekutibo, lehislatibo, at hudisyal na mga sangay, at naniniwala sa mga pundamental na karapatan ng mga mamamayan. Ang parteng B ang maaaring sabihin na pinakabatayan ng pamagat na “Re-Asserting Independence.” Ang parteng C sa parehong pigura ay naglalarawan kay Private William Walter Grayson, ang Amerikanong sundalong unang nagpapatok ng barrel noong Pebrero 1899 na naging mitsa ng Digmaang Pilipino-Amerikano. Ang parteng D sa parehong pigura ay naglalarawan sa dehadong kalagayan ng mga Pilipino sa Digmaang Pilipino-Amerikano. Ang parteng E ng parehong pigura ay naglalarawan ng pagpaslang ni Heneral Antonio Luna noong Hunyo 1899 batay umano sa utos ng Pangulong Emilio Aguinaldo. Ang parteng F ng parehong pigura ay naglalarawan kay Heneral Gregorio del Pilar na sakay sa kanyang puting kabayo. Matatandaang napatay ng mga sundalong Amerikano ang heneral na ito sa Labanan ng Pasong Tirad noong Disyembre 1899. Ang parteng G naman ng parehong pigura ay naglalarawan sa pagkadakip ng Pangulong Aguinaldo ng mga sundalong Amerikano noong Marso 1901.

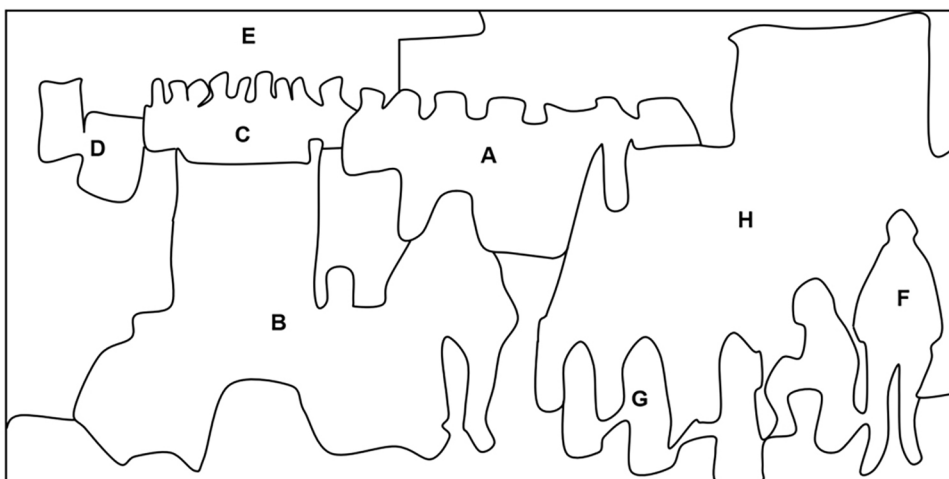
Dalawang taon at sampung buwan na kasaysayan, mula Mayo 1898 hanggang Marso 1901, ang isiniksik ng pintor sa kanyang obra upang ikuwento ang bigong rearsiyon ng kasarinlan ng batang republika, pagtatraydor ng mga Amerikano sa mga Pilipino, at pati na sa pagtatraydor ng mga Pilipino sa kapwa Pilipino. Bigo ang nasabing rearsiyon at hindi kinilala ng mga Amerikano ang kasarinlan ng bansa at ang naitatag na republika. Trinaydor ng mga Amerikano ang mga rebolusyunaryo dahil matapos nila talunin ang mga Espanyol ay isinailalim ang buong kapuluan sa pangalawa nitong ganap na kanluraning kolonisasyon. Si Heneral Luna ay di umano tinraydor ni Aguinaldo, si del Pilar ay tinraydor ng isang

Ang obrang *Re-Asserting Independence* ni Adonai Artificio ay masalimuot na pagsasalaysay ng mahahalagang pangyayari mula Mayo 1898 hanggang Marso 1901—panahong sinubukang muling igiit ng batang Republika ng Pilipinas ang kasarinlan nito. Sa pamamagitan ng mga pigura't simbolo, inilalarawan ng obra ang kolonyal na pagtataksil ng mga Amerikano, gayundin ang mga pagtatraydor ng mga Pilipino sa kapwa Pilipino. Binibigyang-diin nito ang halaga ng Malolos Convention at ang diwa ng demokrasya, na nagpapalakas sa kapangyarihang politikal ng indibidwal. Isinusulong ng obra ang isang liberal at libertaryang pananaw—isang panawagan sa edukado, mapanuri, at makataong pagbabago sa ating lipunan.

Ang Obrang *American Betrayal of an Ally* ni Norman Damasco Dreo

Una nang ipinakita sa Imahen 2 ang obrang *American Betrayal of an Ally* ni Dreo. Minapa ng Pigura 6 ang mga icon na nilalaman ng obrang ito.

Fig. 6: Pagmamapa sa mga Icon na Nilalaman ng Obrang *American Betrayal of an Ally*

Si Macario Sakay y de Leon pagkapatapos binigyan ng amnestiya ng mga Amerikano noong huling bahagi ng 1902 ay nagdesisyong mamundok at

ipagpatuloy ang rebolusyong Pilipino na dati ay laban sa mga Espanyol pero uminog sa pakikipaglaban sa mga Amerikano. Nagbuo siya ng rebolusyunaryong pamahalaang Republika ng Katagalugan na siya ang naglilingkod na Pangulo. Nasa kanyang tabi ang bandila ng nasabing Republika, pati ang isang rebolusyunaryong Pilipino. Ang kaalyansang tinraydor base sa pamagat ng obrang *American Betrayal of an Ally* ay ang Republika ng Pilipinas, ngunit si Sakay ang nagsisilbing mukha o representayon ng kaalyansang ito. Ang parteng C ay naglalarawan sa mga pangunahing pinuno ng kanyang pamahalaan, pati na ang mga ilustradong sumusuporta sa kanya. Ang parteng D ay nagpapakita ng dalawang imahen ng mga pinuno ng Katipunan na noong 1902 ay hindi yumuko sa bandila ng Amerika, sina Apolinario Mabini at Heneral Artemio Ricarte. Matapos sumuko sina Pangulong Aguinaldo at Heneral Miguel Malvar, ang dalawang nasabing bayani ay ang nagsisilbing inspirasyon kay Sakay para ipagpatuloy pa ang rebolusyon. Matatandaang si Mabini ay nanumpa sa bandila ng Amerika noon lamang 1903, at si Heneral Ricarte naman ay talagang hindi sumumpa sa nasabing bandila. Ang parteng E ay naglalarawan sa kubo ni Sakay sa kabundukan ng Timog Luzon na nagsisilbing punong-tanggapan ng kanyang pamahalaan.

Ang parteng F ay naglalarawan kay Koronel Harry Hill Bandholtz at isa pang Amerikanong sundalo. Si Koronel Bandholtz ang siyang nakipagsabwatan kay Dominador Gomez, para pasukuin si Sakay. Si Gomez ay isa sa mga ilustradong sumusuporta sa pamahalaan ni Sakay, at isa siya sa mga personalidad na makikita sa parteng C ng obra. Ginamit nina Bandholtz at Gomez ang nilalaman ng 1902 na Philippine Organic Act ng Kongreso ng Amerika. Ipinangako ng batas na ito na itatag sa Pilipinas ang isang asembleya ng mga halal na representate kapag natupad ang tatlong kondisyon: una, dapat mawala ang anumang insureksiyon sa kapuluan; pangalawa, matapos at mailathala ang nooy isinasagawa nang census; at pangatlo, magkakaroon ng dalawang taong tuloy-tuloy na kapayapaan mula sa pagkalathala ng census. Gagamitin ang mga pangako at kundisyong ito ng mga Amerikano bilang pain sa pagpapasuko kay Sakay. Batay sa una at pangalawang kundisyon ng Philippine Organic Act, ipinamumukha nina Koronel Bandholtz at Gomez kay Sakay na nagiging hadlang na ang kanyang pagkilos sa pagkakaroon ng Asambleya sa Pilipinas. Sumuko nga si Sakay sa mga Amerikano noong Hulyo 1906 at agarang pinagkalooban ng amnestiya. Noong Hulyo 1907 ay agarang naganap ang halalan para sa unang Asemblea ng Pilipinas.

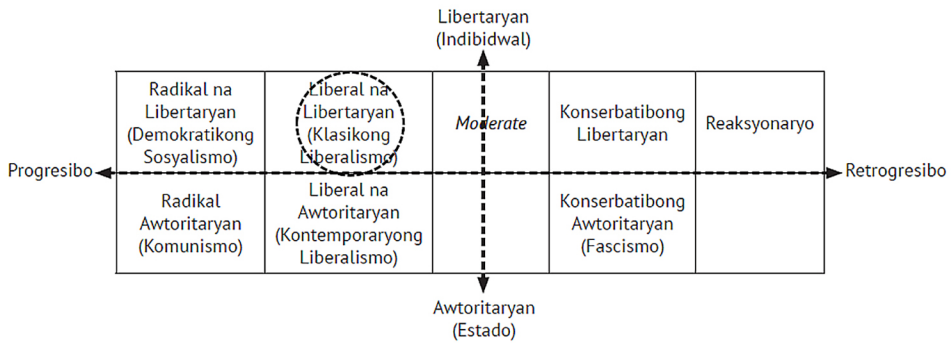
Pero hindi nagtagal ang kalayaang ipinagkaloob ng mga Amerikano kay Sakay ng kanyang mga pinuno. Ang parteng G ay simbolikong naglalarawan sa tatlong batas ng kolonyal na pamahalaang Amerikano na ginamit sa muling pag-usig kay Sakay at ng kanyang mga pinuno ilang araw lamang matapos silang pinagkalooban ng amnestiya: ang Sedition Law, Brigandage Law, at Flag Law. Gamit ang mga batas na ito, hinatulan sina Sakay ng parusang kamatayan. Ang parteng H ay naglalarawan sa pagbitay kay Sakay noong Setyembre 1907.

Halos siyam taon na kasaysayan, mula Disyembre 1898 hanggang Setyembre 1907, ang isiniksik ng pintor sa kanyang obra upang ikuwento ang pagtraydor ng mga Amerikano sa mga Pilipino sa katauhan ni Sakay. Ang pagtraydor na ito ay pagtatraydor din ng mga ilustradong Pilipino sa mga rebolusyunaryong nagmumula sa mabababang uri ng lipunan.

Ipinapahiwatig din ng obrang baguhin ang kasalukuyang malawakang positibong imahen ng mga Amerikano at pati ang talamak na pagtatraydor ng mga Pilipino sa kapwa Pilipino na mitsa ng ating kawalan ng pagkakaisa at humahadlang sa ating pag-unlad bilang republika. Mas matingkad ang pagiging class-based ng mga Pilipino sa kapwa Pilipino sa obrang ito. Nagmukhang ibinenta si Sakay sa mga Amerikano ng mga ilustrado na gusto nang pumuwesto bilang mga mambabatas. Pero ang mga pagbabago na minimithi ng obra ay inaasahang makamtan pa rin sa banayad, intelektuwal, at edukasyunal na paraan. Kaya masasabing liberal din ang pananaw ng obra tungkol sa kasalukuyan at pagbabago.

Batay sa pagkundena ng obra sa ginawang pagbenta kay Sakay sa mga Amerikano para sa kapakanan ng kolonisadong bayan, at pati na sa awtoritaryang mga batas na ginamit sa pag-usig kina Sakay, ipinahihiwatig ng obra na mas kinikilingan nito ang indibidwal kaysa kolonisadong at kolonisador na estado. Ibig sabihin, mas libertaryan kaysa awtoritaryan ang obrang ito.

Kapag pagsasamahin natin ang liberal na pananaw ng obra tungkol sa kasalukuyan at pagbabago, at ang pagkiling nito sa indibidwal kaysa estado, at ilatag sa two-dimensional Slomp-Demeterio spectrum, makikita natin sa Figura 7 na ang tiyak na ideolohiyang politikal nito ay liberal na libertaryan rin.

Fig. 7: Ang Tiyak na Ideolohiyang Politikang ng Obrang *American Betrayal of an Ally*

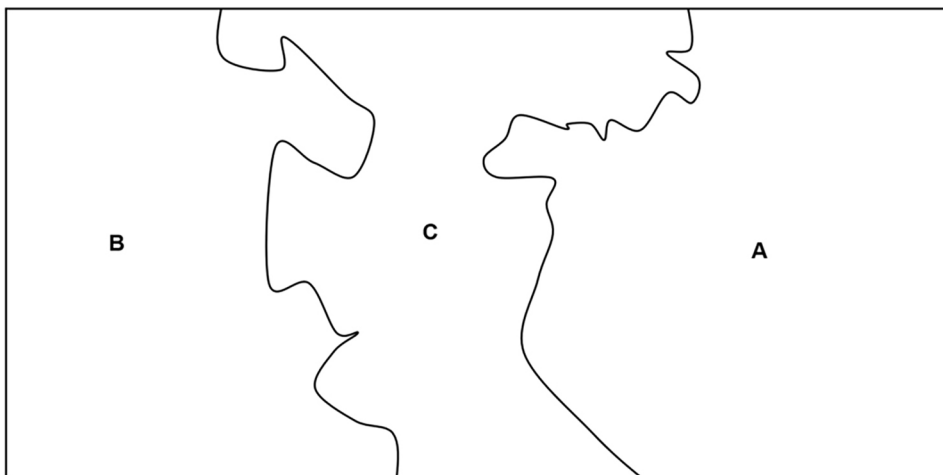
Ang obrang *American Betrayal of an Ally* ni Norman Damasco Dreo ay nagpapakita ng kasaysayan ng pagtataksil ng mga Amerikano sa rebolusyunaryong si Macario Sakay mula 1898 hanggang 1907. Sa pamamagitan ng simbolismo at makasaysayang pigura, itinatampok nito ang panlilinlang gamit ang Philippine Organic Act, pati ang pagtatraydor kay Sakay ng kapwa Pilipino para sa pansariling kapakinabangan. Ipinapahiwatig ng obra ang liberal at libertaryang pananaw—isinusulong nito ang intelektwal at mapayapang pagbabagong panlipunan, habang kinikilala ang halaga ng indibidwal laban sa kapangyarihan ng kolonisador at elitista. Isang makapangyarihang komentaryo ito sa kasalukuyang anyo ng ating pambansang pagkakakilanlan.

Obrang *Filipinos Experiencing Invasion* nina Janno Gonzales, Jasmin Gonzales, Marianne Rios, at Aman Santos

Ang obrang *Filipinos Experiencing Invasion* ay naiiba sa unang dalawang binanggit nang obra, pati na sa lahat ng nalalabing dalawampu’t pitong obra ng *Sining Saysay*. Hindi ito lubusang nilikha para sa nasabing koleksiyon. Isa itong pinalaking reproduksiyon ng 1980 na obrang *A Page from an Officer’s Diary* ni Benedicto “Bencab” Cabrera, isang Pambansang Alagad ng Sining. Bahagi ang obra ni Cabrera sa koleksiyon ng Ayala Corporation. Ang orihinal na obra ay may sukat na apat na talampakan na taas at walong talampakan na haba. Ibig sabihin, mula sa tatlumpu’t dalawang kuwadradong talampakan (4 ft x 8 ft), pinalaki ang obra ni Cabrera sa

pitumpu't dalawang kuwadrang talampakan (6 ft x 12 ft) nina Janno Gonzales, Jasmin Gonzales, Marianne Rios, at Aman Santos. Mahigit doble ang inilaki ang reproduksiyon nina Gonzales, Gonzales, Rios, at Santos sa orihinal ni Cabrera.

Una nang ipinakita sa Imahen 3 ang obrang *Filipinos Experiencing Invasion* nina Gonzales, Gonzales, Rios, at Santos. Minapa ng Figura 8 ang mga icon na nilalaman ng obrang ito.

Fig. 8: Pagmamapa sa mga Icon na Nilalaman ng Obrang *Filipinos Experiencing Invasion*

Kahalintulad sa nauna nang sinuri na dalawang obra, nariyan pa rin ang mga bandila ng Amerika at Pilipinas sa background ng obra. Ngunit mas maliit ang mga ito. Nasa mahigit-kumulang 1/4 lamang na espasyo ng canvas ang sinakop ng mga ito. Kapansin-pansin ding pababa ang pagkalatag ng bandilang Amerikano at likurang bahagi ng bandila ang ipinapakita. Ang bandilang Pilipino naman ay pahiga ang pagkalatag at ang pulang kulay ang nasa itaas sa halip na ang asul na kulay. Sa babang kaliwang kanto ng obra matatagpuan ang pahayag na ang obrang ito ay kopya ng 1980 na orihinal ni Cabrera na may pamagat na *A Page from an Officer's Diary*. Ang parteng A ay naglalarawan ng mga opisyal at sundalong Pilipino. Nasa likuran ng mga opisyal ang bandilang Pilipino. Ang parteng B ay naglalarawan ng mga opisyal at sundalong Amerikano. Nasa likuran din ng mga opisyal ang bandilang Amerikano. Ang parteng C ay naglalarawan ng bitayan kung saan may binitay na babae, at garote kung saan may babae ring ginarote.

Walang malinaw na historikal na pagtukoy ang mga imaheng ipinakita sa obra, kahit ilan sa mga imahen ng mga Pilipinong opisyal at sundalo ay ibinatay ni Cabrera sa ilang mga lumang litrato. Halimbawa ang Imahen 7, na bahagi ng parteng A, ay nakabatay sa Imahen 8, na parte naman ng litrato ni Heneral del Pilar at kanyang mga sundalo na kuha noong 1898, ilang buwan bago pa sumiklab ang Digmaang Pilipino-Amerikano.

Imahen 7: Detalye ng Parteng A ng Obrang *Filipinos Experiencing Invasion*

Imahen 8: Bahagi ng Litrato ni Heneral Gregorio del Pilar na Kuha sa Probinsiya ng Pampanga noong 1898

Halos walang pinagkaiba ang kawalan ng malinaw na historikal na banggit ng obrang *Filipinos Experiencing Invasion* sa tematikong obrang *Galleon Trade* ni Jonahmar Aguilar Salvosa, numero 9 sa Pigura 1. Kaya medyo nakakalito kung bakit ang *Filipinos Experiencing Invasion* ay itinuturing na sekwensiyal na obra, habang ang *Galleon Trade* ay itinuturing na tematikong obra ng *Sining Saysay*.

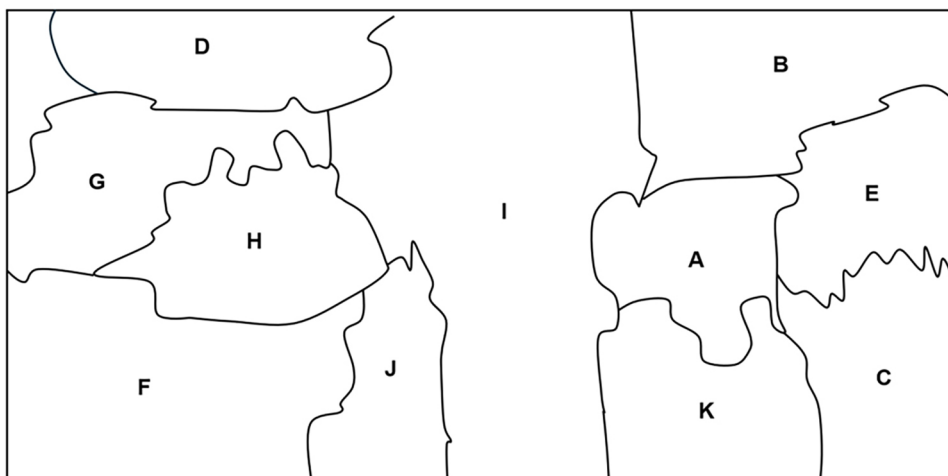
Maaari sigurong sabihin na halos tatlong taong kasaysayan, mula Pebrero 1899 hanggang Hulyo 1902, ang isiniksik ni Cabrera sa kanyang orihinal na obra upang ikuwento ang pagsalakay ng mga Amerikano sa Pilipinas. Pebrero 1899 unang sumiklab ang Digmaang Pilipino-Amerikano, habang Hulyo 1902 naman idineklara ng mga Amerikano pagkatapos ng nasabing Digmaan, kahit may mga rebolusyunaryo pa rin sa iba't ibang lokasyon sa bansa.

Kahalintulad sa unang dalawang obrang sinuri, ipinahiwatig din ng obrang *Filipinos Experiencing Invasion* baguhin ang kasalukuyang malawakang positibong imahen ng mga Amerikano. Subalit, naiiba ito sa naunang dalawang obra dahil hindi nito pinuna ang talamak na pagtatraydor ng mga Pilipino sa kapwa Pilipino. Ang baliktad na bandilang Amerikano ay tila nagsasagisag sa kanilang nakakubling motibo sa pagpunta sa kapuluan, at ang baliktad na bandilang Pilipino ay mas tiyak na nagsasagisag sa pakikipagdigma ng mga Pilipino sa mga mananakop na Amerikano. Kahalintulad sa una nang sinuring dalawang obra, ang pagbabago na minimithi ng obrang ito ay inaasahang makamtan pa rin sa banayad, intelektuwal, at edukasyunal na paraan. Kaya masasabing liberal din ang pananaw ng obra tungkol sa kasalukuyan at pagbabago.

Batay sa pagkumenda ng obra sa karahasan ng mga Amerikano sa mga walang kalaban-labang Pilipino, sinasagisag ng mga binitay at ginaroteng Pilipino, ipinapahiwatig ng obra na mas kinikilingan din nito ang indibidwal kaysa kolonisador na estado. Ibig sabihin, mas libertaryan kaysa awtoritaryan ang obrang ito.

Kapag pagsasamahin natin ang liberal na pananaw ng obra tungkol sa kasalukuyan at pagbabago, at ang pagkiling nito sa indibidwal kaysa Estado, at ilatag sa two-dimensional Slomp-Demeterio spectrum, makikita natin sa Pigura 9 na ang tiyak na ideolohiyang politikal nito ay liberal na libertaryan rin.

Fig. 10: Pagmamapa sa mga Icon na Nilalaman ng Obrang *Philippines Under the Stars and Stripes*

guro na magpapatatag sa pampublikong edukasyon sa kapuluan gamit ang wikang Ingles. Naglalarawan din ang parteng ito ng isang eksena sa loob ng silid paaralan kasama ang isang Amerikanang guro. Ang parteng C ay naglalarawan sa isang bahagi ng Kennon Road na nagsasagisag sa pagdebelop ng Baguio para maging “Summer Capital” ng mga Amerikano umpisa noong Nobyembre 1901.

Ang parteng D ay naglalarawan ng isang eroplanong pangkoreo at ng gusali ng Post Office. Sinasagisag ng mga ito ang muling pag-organisa sa serbisyong koreo ng Pilipinas bilang Bureau of Posts sa Ilalim ng Department of Trade ng Philippine Commission noong 1902. Ang parteng E ay naglalarawan ng isang gusali ng Unibersidad ng Pilipinas kasama ang litrato ni Ignacio Villamor, ang kaunahan nitong Pilipinong pangulo, at lalaki at babaeng graduate. Sinasagisag ng mga ito ang pagkakatag ng nasabing pamantasan noong 1908. Ang parteng F ay nagpapakita ng isang eksena ng pag-aani ng tubo sa harap ng isang modernong gilingan ng asukal. Sinasagisag nito ang pagkakatag ng merkado ng asukal para sa Amerika sa ilalim ng Payne-Aldrich Act ng 1909.

Ang parteng G ay naglalarawan sa gusali ng senado at nagsasagisag sa pagkakatag ng Senado ng Pilipinas noong 1916. Umpisa noon ay naging dalawang kapulungan

na ang lehislatura ng Pilipinas. Ang parteng H ay naglalarawan sa paglagda sa Tydings-McDuffie Law noong 1934. Ipinangako ng batas na ito ang kalayaan ng Pilipinas at inuutos nito ang pagtatag ng saligang batas at transisyunal na Pamahalaang Commonwealth. Ang parteng I ay naglalarawan ng isang alegorya ng Pamahalaang Commonwealth ng Pilipinas na itinatag noong 1935. Gamit nito bilang sagisag ang isang babae, o ang inang bayan, na hawak ang mga bandilang Amerikano at Pilipino, habang nasa lilim ng Agila ng Amerika. Ang parteng J ay naglalarawan ng mga Pilipino at Pilipinang bumuboto at sinasagisag ng mga ito ang matagumpay na plebisito ng 1937 na kumikilala sa karapatan ng mga Pilipinang bumoto. Ang parteng K ay naglalarawan ng isa pang alegorya ng modernisasyon at kasaganahang tumatagos sa tahananang Pilipino. Gamit nito bilang sagisag ang isang eksena sa loob ng isang kusina o hapag kainan kung saan may mag-inang nakatayo sa harap ng bukas na refrigerator na hitik sa mga pagkain at inumin.

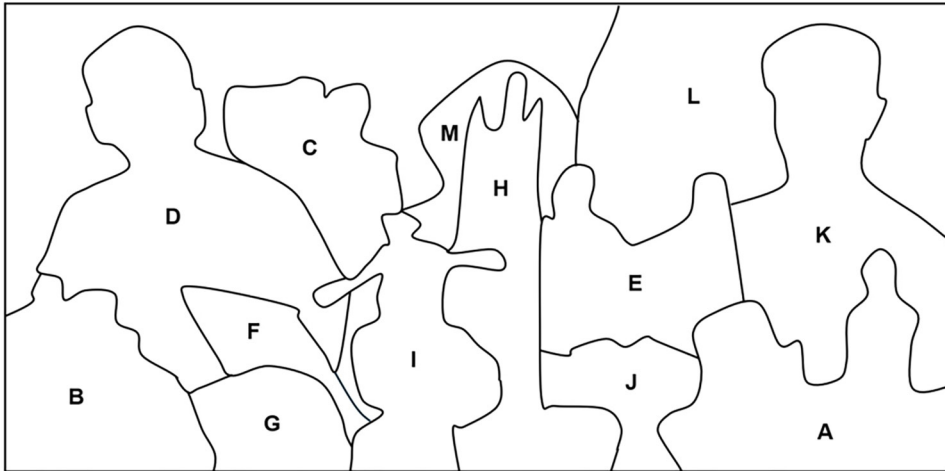
Tatlumpu't anim na taon ng kasaysayan, mula 1901 hanggang 1937, ang isiniksik ng pintor sa obrang ito para ikuwento ang ekonomiko, politikal, kultural, impraestruktural, at administratibong biyayang napala ng mga Pilipino sa ilalim ng Amerikanong kolonyalismo.

Naiiba ang obrang ito sa nauna nang sinuring tatlong obra. Hindi nito minimithing baguhin ang malawakang positibong imahen ng mga Amerikano. Sa halip ay sinusugan nito ang ganitong positibong imahen. Kaya, kung ang usapin tungkol sa ating masalimuot na pakikitungo sa mga Amerikano ang pagbabatayan, masasabi nating konserbatibo ang pananaw ng obra tungkol sa kasalukuyan at pagbabago.

Batay sa pagpapahalaga ng obra sa Tydings-McDuffie Law na nagsilbing pundasyon sa pagpanday sa 1935 na Konstitusyon ng Pilipinas, sa Korte Suprema, sa edukasyon, sa karapatang bumoto ng dating marhinalisadong sektor ng kababaihan, at sa kalagayan ng tahananang Pilipino, masasabi nating mas kinikilingan ng obra ang indibidwal kaysa estado. Ibig sabihin, mas libertaryan kaysa awtoritaryan ang obrang ito.

Kapag pagsasamahin natin ang konserbatibong pananaw ng obra tungkol sa kasalukuyan at pagbabago, at ang pagkiling nito sa indibidwal kaysa estado, at

Fig. 12: Pagmamapa sa mga Icon na Nilalaman ng Obrang *Quezon-Osmeña Administration*

unang Asembleya ng Pilipinas kung saan ang nahalal na Ispiker ay si Sergio Osmeña noong 1907. Ang parteng B ay muling naglalarawan sa paglagda sa Tydings-McDuffie Law noong 1934. Ang parteng C ay naglalarawan sa panunumpa ni Manuel Quezon bilang Pangulo ng Pamahalaang Commonwealth ng Pilipinas noong 1935. Ang parteng D ay naglalarawan kay Pangulong Quezon. Siya ang unang pangulo ng nasabing pamahalaan, mula 1935 hanggang 1944. Ngayon ay itinuturing siyang ikalawang pangulo ng Republika ng Pilipinas, kasunod kay Aguinaldo. Ang parteng E ay naglalarawan kina Quezon at Osmeña na nagtutulungan bilang Pangulo at Katuwang na Pangulo ng Pamahalaang Commonwealth mula 1935 hanggang 1944.

Ang mga parteng F hanggang J ay nagpapakita sa mga pangunahing proyekto ng administrasyong Quezon-Osmeña. Ang parteng F ay naglalarawan sa isang aklat gramatika ng wikang Tagalog, at sinasagisag nito ang pagkakahirang ng nasabing wika bilang wikang pambansa ng Pilipinas noong 1937. Ang parteng G ay naglalarawan sa gusali ng Quezon Institute na itinayo noong 1938 bilang Santol Sanatorium, isang pagamutan para sa sakit na Tuberculosis. Ang parteng H ay naglalarawan sa monumentong Quezon Memorial, at sinasagisag nito ang Quezon City na nilikha noong 1939 para maging bagong kabisera ng bansa. Opisyal itong

naging kabisera ng bansa mula noong 1949 hanggang 1976, kung kailan ibinalik ang katayuang ito sa Maynila. Ang parteng I ay naglalarawan sa estatwang Oblation ng Unibersidad ng Pilipinas. Sinasagisag nito ang pagpapalawak ng nasabing pamantasan mula Maynila patungong Diliman, Siyudad ng Quezon, umpisa noong 1939. Ang kampus na ito ay kalaunan magiging University of the Philippines Diliman, ang flagship kampus ng nasabing pamantasan. Ang parteng J ay naglalarawan sa pangunahing gusali ng Tala Leprosarium na itinatag noong 1940. Nagsilbing pagamutan ng mga may sakit na ketong ang institusyong ito.

Ang parteng K ay naglalarawan kay Osmeña bilang ikalawang Pangulo ng Pamahalaang Commonwealth ng Pilipinas, mula 1944 hanggang 1946, at ngayon ay itinuturing na ikaapat na Pangulo ng Republika ng Pilipinas. Matatandaang masalimuot ang pagbibilang ng pagkakasunod-sunod ng mga pangulo ng nasabing Republika dahil may overlap sa panunungkulan ni Jose Laurel sa panunungkulan nina Quezon at Osmeña. Ang parteng L ay naglalarawan sa panunumpa ng mga kasapi ng Gabinete ni Osmeña. Ang parteng M ay naglalarawan sa mapa ng probinsiya ng Quezon, ang dating Tayabas, ang lugar ng kapanganakan ng dating Pangulong Quezon na ipinangalan sa kanya noong 1946.

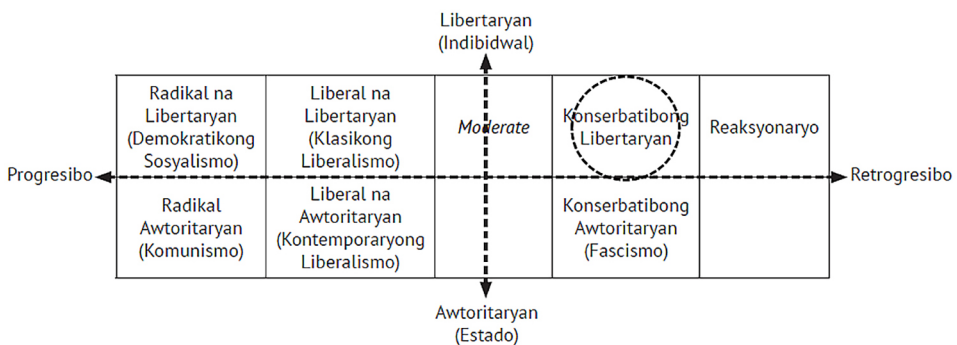
Halos tatlumpu't siyam na taon ng kasaysayan, mula 1907 hanggang 1946, ang isiniksik ng mga pintor sa obrang ito para ikuwento ang politikal, kultural, impraestruktural, at administratibong biyayang napala ng mga Pilipino sa ilalim ng Pamahalaang Commonwealth. Hindi ipinakita ng mga pintor ang malagim na bahagi ng panahong ito, ang katotohanang ang mahigit-kumulang 1/3 ng panahon ng Pamahalaang Commonwealth ay binulabog ng pananakop ng mga Hapon at ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Sina Quezon at Osmeña ay napilitang pumunta sa Estados Unidos noong 1942. Doon na pumanaw si Quezon at doon na rin inumpisahan ni Osmeña ang kanyang paglilingkod bilang Pangulo ng Pamahalaang Commonwealth. Ang obrang *Quezon-Osmeña Administration* ay ang pinakasiksik sa anim na obra kung ang haba ng sinasaklawang kasaysayan at dami ng parte ang pag-uusapan.

Mas pareho ang ideolohiyang politikal ng obrang *Quezon-Osmeña Administration* sa *Philippines Under the Stars and Stripes* kaysa *Re-asserting Independence*, *American Betrayal of an Ally* at *Filipinos Experiencing Invasion* na mga obra. Hindi rin nito minimithing baguhin ang malawakang positibong imahen ng mga Amerikano.

Sa halip ay sinusugan rin nito ang ganitong positibong imahen. Kaya, kung ang usapin tungkol sa ating masalimuot na pakikitungo sa mga Amerikano ang pagbabatayan, masasabi nating konserbatibo ang pananaw ng obra tungkol sa kasalukuyan at pagbabago.

Batay pa sa pagpapahalaga ng obra sa unang demokratikong lehislatura ng bansa, sa Tydings-McDuffie Law na nagsilbing batayan sa pagpanday sa 1935 na Konstitusyon ng Pilipinas, sa reporma sa edukasyon, sa wika ng masang Pilipino, sa kalusugan ng mga Pilipino, masasabi nating mas kinikilingan pa rin ng obra ang indibidwal kaysa estado. Ibig sabihin, mas libertaryan kaysa awtoritaryan ang obrang ito.

Kapag pagsasamahin natin ang konserbatibong pananaw ng obra tungkol sa kasalukuyan at pagbabago, at ang pagkiling nito sa indibidwal kaysa estado, at ilatag sa two-dimensional Slomp-Demeterio spectrum, makikita natin sa Figura 13 na ang tiyak na ideolohiyang politikal nito ay konserbatibong libertaryan.

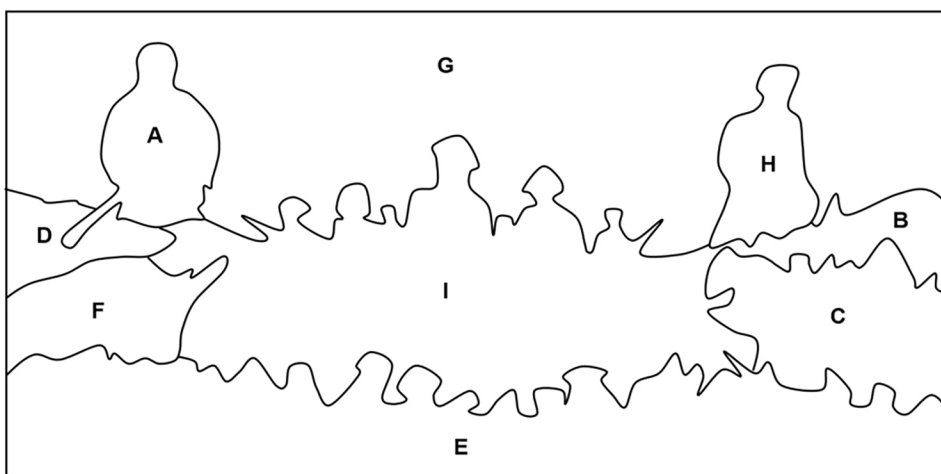
Fig. 13: Ang Tiyak na Ideolohiyang Politikal ng Obrang *Quezon-Osmeña Administration*

Ang *Quezon-Osmeña Administration* nina Carlos at Dreo ay nagsasalaysay ng tatlumpu't siyam na taong kasaysayan mula 1907 hanggang 1946 sa ilalim ng Pamahalaang Commonwealth. Itinatampok nito ang mga institusyong demokratiko, reporma sa wika, edukasyon, kalusugan, at impraestruktura, habang pinapanatili ang positibong imahe ng kolonyalismong Amerikano. Bagamat simbolikong nawala ang bandila ng Amerika, nananatili ang presensiya nito sa obrang alegorikal. Hindi

isinama ang trahedyang Ikalawang Digmaang Pandaigdig, kaya't lumilitaw na konserbatibo ang pananaw nito sa kasaysayan. Dahil sa pagkiling sa indibidwal at hindi sa estado, masasabing ang obra ay nagpapakita ng ideolohiyang konserbatibong libertaryan.

Ang Obrang *Occupied Philippines* ni Julius Samson

Una nang ipinakita sa Imahen 6 ang obra ni Samson. Minapa ng Figura 14 ang mga icon na nilalaman ng obrang ito.

Fig. 14: Pagmamapa sa mga Icon na Nilalaman ng Obrang *Occupied Philippines*

Lubusang naiiba sa unang limang obrang sinuri ng papel na ito, hindi ginagamit ng obrang *Occupied Philippines* ang anumang bandila bilang parte ng background o foreground. Pero nanatili ang presensiya ng imperyalistang estado ng Amerika sa pamamagitan ng mga sagisag ng kapangyarihang militar nito. Dagdag pa nito nariyan din ang presensiya ng isa pang imperyalistang estado, ang bansang Hapon. Ang parteng A ay naglalarawan kay Heneral Masaharu Homma, ang Kumander ng Imperyal na Hukbong Hapon na lumusob sa Pilipinas noong 1941. Nagtagal si Homma sa bansa hanggang 1944. Ang parteng B ay naglalarawan ng isang eksena sa Lungsod ng Maynila kung saan may karatulang nagsasabi na isa itong "open city." Matatandaang idineklara ni Heneral Douglas, ang Kumander ng US

Army Forces in the Far East at nakabase sa Pilipinas, ang Manila bilang “open city” noong 1941 para maiwasan ang madugo at mapanirang paglusob nito ng mga Hapon.

Ang parteng C ay naglalarawan sa isang eksena ng Bataan Death March kung saan pinaglakad ng mga Hapon ang mahigit pitumpung libo na Pilipino at Amerikanong bilanggo ng digmaan mula Bataan hanggang Tarlac. Marami sa kanila ang nasawi. Ang parteng D ay naglalarawan sa isang bahagi ng baybayin ng isla ng Corregidor. Matatandaang sa islang ito pansamantalang nanatili ang mga Amerikano habang hinihintay ang karagdagang puwersa mula sa kanilang bansa, pero bumagsak ito sa kamay ng mga Hapon noong 1942. Ang parteng E ay naglalarawan ng isang eksena ng labanan sa lupa, ang parteng F ng bakas ng isang eksena ng labanan sa dagat, habang ang parteng G ng isang eksena ng labanan sa himpapawid. Ang parteng H ay naglalarawan kay Jose Laurel ang Pangulong itinalaga ng mga Hapon noong 1943 para pamunuan ang kanilang nilikhang Pangalawang Republika ng Pilipinas. Ang parteng I ay naglalarawan sa Leyte Landing, ang pagbabalik ng puwersang Amerikano noong 1944 para umpisahan ang pagpapalaya ng Pilipinas sa pananakop ng mga Hapon. Makikilala sa parteng ito sina Macarthur, dating Pangulong Osmeña, at Carlos P. Romulo na noon ay bahagi ng Gabinete ni Osmeña.

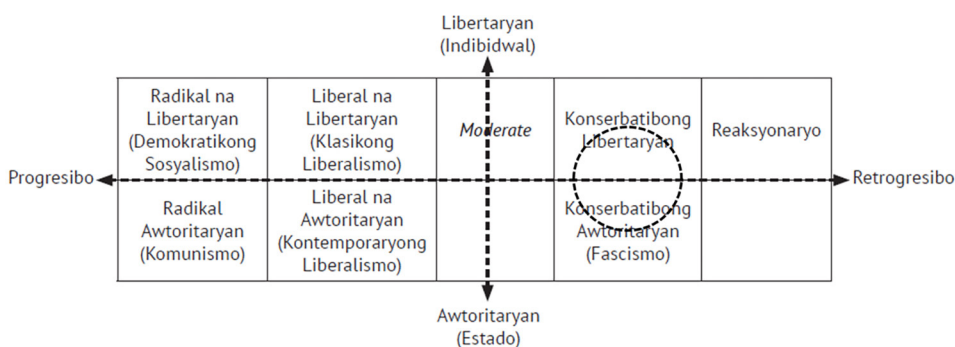
Halos tatlong taon ng kasaysayan, mula 1941 hanggang 1944, ang isiniksik ng pintor sa obrang ito para ikuwento ang malagim na episyodyo ng Pananakop ng mga Hapon at Ikalawang Digmaang Pandaigdig na nagtapos naman sa matagumpay na paglipol sa mga Asyanong mananakop ng mga kaalyadong Amerikano. Nasa sentro ng canvas ang matagumpay na konklusyong ito, habang nasa mga laylayan halos ang malalagim na detalye ng nasabing pananakop at digmaan.

Mas kahalintulad ang obrang ito sa ikaapat at ikalimang obrang sinuri ng papel na ito kaysa una, pangalawa, at pangatlong mga obra. Hindi rin nito minimithing baguhin ang malawakang positibong imahen ng mga Amerikano. Sa halip ay sinusugan nito ang ganitong positibong imahen. Pati ang kasalukuyang malawakang positibong imahen ng mga Hapon ay bahagyang sinusugan ng obrang ito sa pamamagitan ng banayad lamang na pagpapakita ng kalagiman ng kanilang pananakop. Kaya, kapag ang usapin tungkol sa ating masalimuot na

pakikitungo sa mga Amerikano pati na sa mga Hapon ang pagbabatayan, masasabi nating konserbatibo ang pananaw ng obra tungkol sa kasalukuyan at pagbabago.

Hindi katulad sa naunang limang obrang sinuri ng papel na ito, ang obrang *Occupied Philippines* ay walang malinaw na mga icon na maaaring magpahiwatig kung mas kinikilingan ba nito ang indibidwal o estado. Ibig sabihin, hindi natin matitiyak kung libertaryan o awtoritaryan ang obrang ito.

Kung pagsasamahin natin ang konserbatibong pananaw ng obra tungkol sa kasalukuyan at pagbabago, maging ang hindi malinaw na pagkiling nito sa indibidwal o sa estado, at ilatag sa two-dimensional Slomp-Demeterio spectrum, makikita natin sa Pigura 15 na ang tiyak na ideolohiyang politikal nito ay nasa pagitan konserbatibong libertaryan at konserbatibong awtoritaryan.

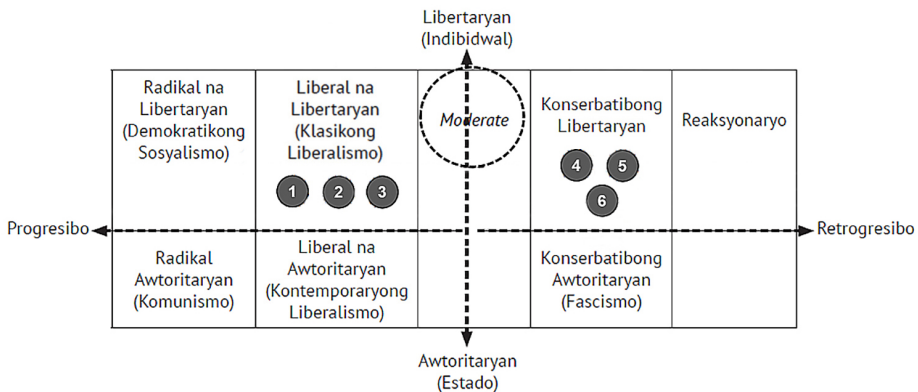
Fig. 15: Ang Tiyak na Ideolohiyang Politikal ng Obrang *Occupied Philippines*

Ang *Occupied Philippines* ni Julius Samson ay nagpapakita ng malagim na kasaysayan mula 1941 hanggang 1944 sa panahon ng pananakop ng mga Hapon at Ikalawang Digmaang Pandaigdig. Sa halip na bandila, ginamit sa obra ang mga sagisag ng kapangyarihang militar upang ilarawan ang kaguluhan, karahasan, at paglaban. Bagama't itinatampok ang kalupitan ng mga Hapon, nasa sentro ng canvas ang pagbabalik ng mga Amerikano, na muling nagpatibay sa positibong imahe ng Estados Unidos. Gayunman, hindi malinaw kung ang obra ay kumikiling sa indibidwal o sa Estado, kaya't ideolohikal, ito'y pumapagitna sa konserbatibong libertaryan at konserbatibong awtoritaryan.

Konklusyon

Naipakita ng papel na ito na may kanya-kanyang ideolohiyang politikal ang anim na obrang hinalaw at sinuri mula sa eksibit na *Sining Saysay*. Liberal na libertaryan ang mga ideolohiyang politikal ng mga obrang *Re-asserting Independence*, *American Betrayal of an Ally*, at *Filipinos Experiencing Invasion*. Konserbatibong libertaryan naman ang mga ideolohiyang politikal ng mga obrang *The Philippines under the Stars and Stripes* at *Quezon-Osmeña Administration*. Habang, nasa pagitan ng konserbatibong libertaryan at konserbatibong awtoritaryan ang ideolohiyang politikal ng obrang *Occupied Philippines*.

May dalawang paraan para tingnan ang kabuuang ideolohiyang politikal ng anim na sekwensiyal na obrang bumubuo sa klaster ng Panahon ng Pananakop ng mga Amerikano. Ang una ay ang pagtingin sa mga obrang ito bilang iisang konstelasyon, o sinkronikong pagtingin. Ipinapakita ng Figura 16 ang sinkronikong pagtingin sa iba't ibang ideolohiya ng nasabing mga obra.

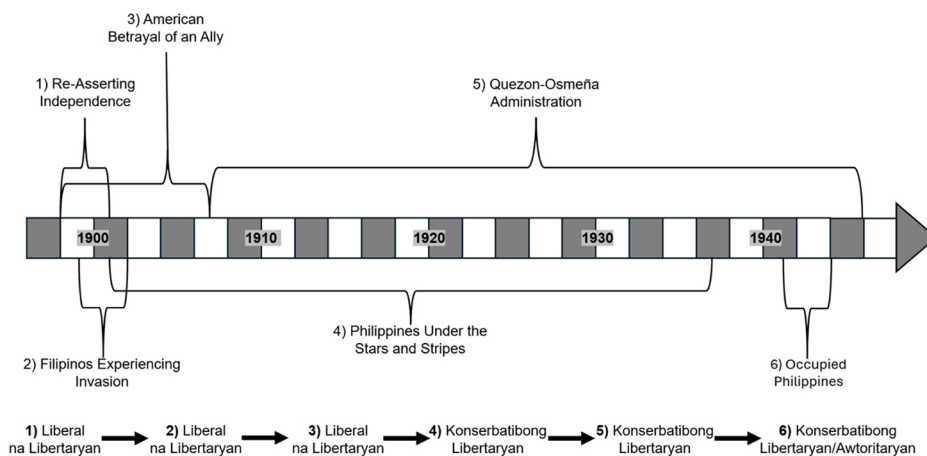

Fig. 16: Ang Kabuuang Sinkronikong Ideolohiyang Politikal ng Anim na Sekwensiyal na Obrang Bumubuo Panahon ng Pananakop ng mga Amerikano

Tatlong obra ang ay may liberal na libertaryan, dalawa ang may konserbatibong libertaryan, at isa ang nasa pagitan ng konserbatibong libertaryan at konserbatibong awtoritaryan. Kaya, sa isahang pagtingin ay lalabas na moderado ang ideolohiyang politikal ng mga obrang ito.

Ang pangalawang paraan para tingnan ang kabuuang ideolohiyang politikal ng anim na sekwensiyal na obra ay ang pagturing sa mga ito bilang mga punto na

nakalatag sa takbo ng panahon, o diakronikong pagtingin. Pero may dalawang takbo ng panahong sangkot dito. Ang unang takbo ng panahon ay tungkol sa historikal na panahong tumatayong sanggunian ng mga obrang ito. Ipinapakita ng Figura 16 ang mga historikal na panahong saklaw ng bawat isa sa anim na obra. Muling ipinapakita rin ng Figura 17 ang sequence ng mga ideolohiyang politikal sa ganitong pagkakatag.

Fig. 17: Ang Kabuuang Diakronikong Ideolohiyang Politikal ng Anim na Sekwensiyal na Obrang Bumubuo sa Panahon ng Pananakop ng mga Amerikano

Mapapansin nating hindi tumutugma ang eksibit sequence ng anim na obra sa historikal sequence ng mga ito. Ang obrang *Filipinos Experiencing Invasion* na pangatlo sa eksibit sequence ay pangalawa sa sequence ng mga historikal na sanggunian ng mga obra. Bunsod ito sa katotohanang hindi naman talaga orihinal na idinisenyo ang nasabing obra para sa eksibit na *Sining Saysay*. Gayunpaman, kung gagawin ang diakronikong pagtingin, kung saan ang panahong pinag-uusapan ay ang historikal na sanggunian ng bawat obra, ganito ang pagkakasunod-sunod ng mga ideolohiyang politikal: mula sa liberal na libertaryan papunta sa konserbatibong libertaryan/awtoritaryan.

Ang ikalawang takbo ng panahong sangkot sa diakronikong pagtingin sa anim na obrang bumubuo sa sekwensiyal na klaster ng Panahon ng Pananakop ng mga

Amerikano ay ang panahon ng bawat bisita ng museo na tumingin sa unang obra hanggang sa ikaanim na obra. Susunod ang pagkakasunod-sunod na ito ayon naman sa pagkakasunod-sunod ng eksibit. Kahit may kaunting pagkakaiba ang pagkakasunod-sunod na ito sa historikal na sanggunian ng mga obra, lalabas sa diakronikong pagtingin ay ganito pa rin: mula sa liberal na libertaryan papunta sa konserbatibong libertaryan/awtoritaryan.

Sa parehong sinkroniko at diakronikong pananaw, naipakikita ng anim na obrang bumubuo sa panahon ng pananakop ng mga Amerikano ang malawakang positibong representasyon ng mga Amerikano sa kasaysayan ng Pilipinas. Gayunpaman, hindi nagtatapos dito ang pagtingin sa mga obrang ito. Para sa mga bisita ng Gateway Gallery na may mas mapanuri at makabayang pananaw, ang unang tatlong obrang may liberal-libertaryang ideolohiya ay nag-aalok ng mahalagang puwang para sa mas malalim na repleksiyon ukol sa ating masalimuot na ugnayan sa Estados Unidos. Sa ganitong pagbasa, ang sining ay hindi lamang salamin ng nakaraan, kundi imbitasyon din sa patuloy na pagtanong, pag-unawa, at pagtindig sa gitna ng kasaysayan, ideolohiya, at kapangyarihan.

Mula sa pagsusuring ito, iminumungkahi ang mga kasunod na maaaring aksyunan o rekomendasyon sa polisiya: 1) maaaring maglagay ng guide map ang Gateway Gallery para sa bawat obra nito sa baba ng bawat write-up/label para lalong mauunawaan ng mga bisita ang mga historikal na naratibo isiniksik sa bawat obra sa pamamagitan ng estilong collage; 2) maaaring balikan ng kurador kung dapat bang pagpalitin ang eksibit na pagkakasunod-sunod ng obrang *American Betrayal of an Ally* at *Filipinos Experiencing Invasion* para maging mas naaayon ang mga ito sa kanilang historikal na pagkakasunod-sunod; at 3) maaaring gumawa at mamimigay ang Gateway Gallery ng karagdagang gabay, lalo na sa mga guro at mag-aaral na gumagamit sa nasabing museo bilang edukasyunal na materyal, tungkol sa politikal na mensahe ng mga obra.

Mula sa parehong pagsusuri, iminumungkahi ang mga kasunod na paksa na maaaring saliksikin sa hinarahap: 1) ang mga ideolohiyang politikal ng iba pang klaster ng *Sining Saysay*, maliban sa Panahon ng Batas Militar hanggang sa Kasalukuyan na una nang sinuri ng mga may-akda; 2) ang mga ideolohiyang politikal sa mga kahalintulad na koleksiyon sa ibang museo sa bansa; at 3) pag-aaral sa *Sining Saysay* batay sa persepsiyon ng mga bisita nito.

MGA SANGGUNIAN

- “About Us.” *Gateway Gallery*. <https://gatewaygallery.aranetacity.com/about-us/>. Inakses: 7 Apr. 2025.
- Capulla, Rose at Demeterio III, Feorillo Petronilo. “Mga Ideolohiyang Politikal na Nakapaloob sa mga Obra ng Sining Saysay na Kabilang sa Panahon ng Batas Militar Hanggang sa Kasalukuyan.” *Humanities Diliman*, vol. 20, no. 2, 2023, pp. 72-106. journals.upd.edu.ph/index.php/humanitiesdiliman/article/view/9458/8358.
- Cruz, Isaac. “Sining Saysay in Gateway Gallery.” *A-List Manila*. a-listmanila.blogspot.com/2015/03/sining-saysay-in-gateway-gallery_6.html. 2015. Inakses 7 Apr. 2025.
- Defeo, Ruben. *Sining Saysay: Philippine History in Art*. Quezon City: Office of the President, University of the Philippines System, 2015.
- Demeterio III, Feorillo P. *Ang mga Ideyolohiyang Politikal ng Catholic Bishops' Conference of the Philippines*. De La Salle Publishing House, 2012.
- Olivares, John Paul. “Sining Saysay, Gateway Mall, Cubao, Quezon City, Part 1: From Our Roots to Subjugation.” *Lakbay ng Lakan*. 2019. lakansining.wordpress.com/2019/01/19/sining-saysay-gateway-mall-cubao-quezon-city-part-1-from-our-roots-to-subjugation/. Inakses 7 Apr. 2025.
- “Permanent Exhibits.” *Gateway Gallery*. gatewaygallery.aranetacity.com/permanent-exhibits/. Inakses 7 Apr. 2025.

Rose Pascual-Capulla (rose.capulla@vsu.edu.ph) ay katuwang na propesor sa Department of Philosophy and Social Sciences (DPSS), Faculty of Humanities and Social Sciences (FHSS), Visayas State University (VSU). Nagtamo siya ng PhD sa Pag-aaral ng Pilipino: Wika, Kultura, at Midya mula sa De La Salle University (DLSU) – Manila. Halos tatlong taon na siyang nagtuturo sa DPSS at nakapaglahad ng mga papel sa mga lokal at internasyonal na kumperensiya. Kabilang sa kanyang mga interes sa pananaliksik ang hermenyutika, pag-aaral ng kultura, pag-aaral ng Pilipinas, pag-aaral ng Timog-silangang Asya, at pag-aaral ng espirituwalidad.

Feorillo Petronilo A. Demeterio III (feorillo.demeterio@dlsu.edu.ph) ay isang natatanging ganap na propesor sa Departamento ng Filipino, Kolehiyo ng Malayang Sining ng De La Salle University (DLSU) at Tagapagpaganap na Direktor ng Research and Grants Management Office ng DLSU. Siya ay may-akda o kasamang may-akda ng mahigit isang daang artikulo tungkol sa hermenyutika,

pag-aaral ng kultura, pag-aaral ng pamanang kultural at pilosopiyang Pilipino na nailathala sa mga lokal at internasyonal na journal. Nagsilbi rin siya bilang panauhing propesor sa pananaliksik sa Council for Research in Values and Philosophy sa Catholic University of America (2013), at sa Divinity School of Chung Chi College, Chinese University of Hong Kong (2021). Isa rin siya sa mga tagapagtatag ng Andrew Gonzalez Philippine Citation.